

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH280046

NAZWA
OBSZARU Swajnie

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH280046	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Swajnie

1.4. Data opracowania 2008-10	1.5. Data aktualizacji 2024-03
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-06
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 13 kwietnia 2022 r. w spr. soo Swajnie (PLH280046)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

[Powrót](#)

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
20.534

Szerokość geograficzna
54.0082

2.2. Powierzchnia [ha]:
1186.51

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.4. Długość obszaru [km]:
7.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL62	Warmińsko-Mazurskie
------	---------------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

[Powrót](#)

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
3150			13.65		G	B	C	B	C
3160			6.83		G	A	C	B	B
6230			0.02		P	D			
7110			1.06		G	B	C	B	C
7140			12.47		G	B	C	B	B
9170			104.31		G	B	C	B	C
91D0			80.31		G	B	C	B	B
91E0			84.04		G	A	C	B	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są

dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.

- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1188	Bombina bombina			p				P	DD	C	B	C	C
M	1337	Castor fiber			p	25	41	i	C	P	C	B	C	C
F	1163	Cottus gobio			p				P	DD	C	B	C	B
P	6216	Hamatocaulis vernicosus			p				P	DD	C	A	C	B
F	1096	Lampetra planeri			p				P	DD	C	B	C	B
M	1355	Lutra lutra			p	4	8	i	C	P	C	B	C	C
I	1060	Lycaena dispar			p				P	DD	C	B	C	B
I	1032	Unio crassus			p				P	DD	C	C	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubnej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	51.86
N10	10.63
N19	34.88
N07	2.27

N12	0.35
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar jest położony w Mezoregionie Pojezierze Olsztyńskie, makroregionie Pojezierze Mazurskie, podprovincji Pojezierze Wschodniobałtyckie, na wschód od Dobrego Miasta w Nadleśnictwie Wichrowo. Położony na równinie sandrowej z zagłębieniami wytopiskowymi, wypełnionymi przez torfowiska, jeziora dystroficzne, jeziora eutroficzne lub olsy. Dominują gleby wykształcone z piasków gliniastych, jednak w pobliżu doliny rzeki Kirsna i we wschodniej części obszaru ujawniają się także gliniaste utwory morenowe. Teren w większości leśny z ustępującym osadnictwem i działalnością rolniczą. W części północno-wschodniej znajduje się niewielka osada Swajnie. Dominują lasy stanowiące własność Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa Wichrowo (leśnictwa: Kochanówka, Dwa Stawy, Gajnica; niewielki fragment leśn. Biały Krzyż), z dominacją drzewostanów sosnowych, choć z udziałem drzewostanów dębowych (koncentrujących się we wsch. części obszaru), olszowych (dolina rzeki Kirsna i olsy w zagłębieniach terenu), a także drzewostanów brzoźowych i świerkowych. Tereny leśne z istotnym udziałem grądu subkontynentalnego i niewielkim grądu zboczowego na wyniesieniach morenowych, oraz z podmokłymi zbiorowiskami leśnymi: sosnowy bór bagienny, borealna świerczyna bagienna, niżowy łęg jesionowo-olszynowy, źródłiskowe lasy olszowe na niżu, oraz z siedliskami nieleśnymi, torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą, torfowiska wysokie zdegradowane oraz torfowiska przejściowe i trzęsawiska. Z innych zbiorowisk roślinnych interesujące, choć powierzchniowo nieistotne, są bogate florystycznie murawy bliźniczkowe. Wymienione siedliska podmokłe znajdują się w miejscami szerokiej dolinie rzeki Kirsny, wokół kilku zbiorników wodnych w zagłębieniach terenu.

W lasach Nadleśnictwo prowadzi gospodarkę leśną na podstawie planu urządzenia lasu, w tym przebudowę drzewostanów w kierunku ich dostosowania do potencjalnych możliwości siedlisk. Przebudowa ta jest zbieżna z postulatem odtworzenia naturalnego zasięgu występowania grądów. Nie zaobserwowano aktualnego negatywnego oddziaływania gospodarki leśnej na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000, choć przedmiotem niniejszego planu mogą być propozycje działań i modyfikacji zgodnych z potrzebami przedmiotów ochrony, mających na celu doprowadzenie ich do właściwego stanu ochrony.

Większa część terenu już przed II wojną stanowiła lasy państwowe zarządzane przez Nadleśnictwo Wichrowo, jednak teren w okolicach osady Swajnie był nie zalesiony i użytkowany rolniczo. Użytkowane były także łąki nad Kirsną. Oprócz przetrwałej do dzisiaj osady Swajnie, w obecnych granicach obszaru Natura 2000 lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie było kilka innych osad ludzkich: osada Walkmuehle nad Kirsną przy drodze

z Dobrego Miasta, osada Baraki nad Kirsną w obecnym oddz. 551, leśniczówka Zweiteichen nad obecnym jez. Babcia, gajówka Eisenwerk nad jeziorkiem w oddz. 456/479, „dom leśny” nad jez. Makulin. Dawne tereny rolnicze są obecnie zalesione, a łąki – porzucone i podtopione; tylko łąki między osadą Swajnie a Kirsną są obecnie użytkowane.

Osią hydrograficzną obszaru jest rzeka Kirsna (Czarna Rzeka) z częściowo naturalną doliną, korytem częściowo dawniej zmeliorowanym lecz naturalizującym się, biegnącym najpierw wśród łąk kośnych, a następnie korytem śródleśnym, częściowo też wśród łąk zarastających olszą. W obszarze znajduje się ok. 10-km odcinek tej rzeki. Na pn. od osady Swajnie Kirsna przyjmuje prawobrzeżny dopływ Młynówkę, która na krótkim (1,7 km) odcinku stanowi tu północną granicę obszaru. Kirsna jest prawobrzeżnym dopływem Łyny, w związku z czym należy do dorzecza Pregoly. Na użytek planowania wodnego na okres 2009-2014 rzeka (wraz z Młynówką) została wyznaczona jako jednolita część wód Kirsna PLRW700018584589, zaliczona do typu „potok nizinny żwirowy”. Została uznana za naturalną częśći wód, bez derogacji, w związku z czym celem środowiskowym z art. 38d Prawa Wodnego jest osiągnięcie dobrego stanu wód i zakazane jest pogarszanie stanu wód. Kirsna stanowi część obwodu rybackiego rzeki Łyny nr 4, prawo użytkowania rybackiego jest wydzierżawione Polskiemu Związkowi Wędkarskiemu oddział w Olszynie.

Na terenie obszaru znajdują się naturalne zbiorniki eutroficzne:

- jez. Swajnie: akwen pochodzenia naturalnego, lecz przekształcony i podpiętrzony, choć z zupełnie zrenaturyzowaną szatą roślinną – przepływowy: zasilany wysiękami wód podziemnych oraz rowem zbierającym wody z kompleksu olsów w oddz. 485, odpływ jest regulowany zastawką rowem do Kirsnej,
- jez. Gilgajny, bezodpływowe, z dość skąpą roślinnością wodną typową dla jeziora eutroficznego, udostępnione do rekreacji i wędkowania, jest nad nim zorganizowana przez Nadleśnictwo infrastruktura rekreacyjna;
- jez. Makulin, bezodpływowe, z dość skąpą roślinnością wodną typową dla jeziora eutroficznego, udostępnione do rekreacji i wędkowania.

W oddziałach 516-517 znajduje się niedawno utworzony eutroficzny zbiornik retencyjny "Babcia", o funkcji wędkarsko-rekreacyjnej. Jest zasilany rowem zbierającym wody z kompleksu olsów w oddz. 513-515, ma regulowany zastawką odpływ do rzeki Kirsna. Nad zbiornikiem, w miejscu przedwojennej leśniczówki, została w 2011 r. zbudowana przez Nadleśnictwo mała infrastruktura rekreacyjna.

W jeziorach Gilgajny i Makulin nadleśnictwo prowadzi, na podstawie operatów rybackich, gospodarkę rybacką i udostępnia te akweny do rekreacyjnego wędkowania. Działalność ta nie jest sprzeczna z potrzebami ochrony siedlisk przyrodniczych (z zastrzeżeniem, że nie powinny mieć miejsca zarybianie karpem ani żadnymi gatunkami obcymi, w szczególności amurem; za to preferowane powinno być zarybianie szczupakiem).

Wody otwarte obszaru to także kilka jeziorek dystroficznych, zwykle okolonych węższym lub szerszym pasem łąk torfowiskowego i boru bagiennego lub brzeziny bagiennej. Jeziorka te znajdują się w zarządzie Nadleśnictwa i są zlokalizowane:

- w oddz. 488d: jez. Błotnik (Błotne); historyczna nazwa sprzed II wojny światowej Licht See (=jez. Światłne, Świetliste);
- w oddz. 515f; historyczna nazwa sprzed II wojny światowej Kleine Rees See;
- w oddz. 545h; historyczna nazwa sprzed II wojny światowej Grosse Rees See;
- w oddz. 510n; historyczna nazwa sprzed II wojny światowej Karausch See;
- w oddz. 410m; historyczna nazwa sprzed II wojny światowej Grenz See (jez. Graniczne);
- w oddz. 517g, bez nazwy;
- w oddz. 479b, poniżej nieistniejącej gajówki Eisenwerk.

W latach 2005-2007 Nadleśnictwo Wichrowo wykonało prace z zakresu małej retencji m.in. odtwarzając zbiornik wodny "Babcia" i podnosząc poziom wody na jeziorze Swajnie. Przedsięwzięcie to zostało zrealizowane w latach 2005-2007 w ramach projektów „Renaturalizacja torfowisk przejściowych i niecek pojeziernych na terenie Nadleśnictwa Wichrowo” oraz „Aktywna ochrona różnorodności przyrodniczej Doliny Dolnej Łyny”, w oparciu o projekt techniczny przygotowany przez Północnopodlaskie Towarzystwo Ochrony Ptaków. Zrealizowano łącznie 6 zadań, budując 8 obiektów retencyjnych, w tym 2 na przedmiotowym obszarze Natura 2000.

Okolo roku 2000 na obszarze pojawiły się bobry, przyspieszając procesy renaturyzacyjne. Rozległe rozlewisko bobrowe, powodujące lokalne zamarcie drzewostanu, powstało w oddz. 456. W nurcie rzeki Kirsny pojawiły się liczne, zwalone drzewa, pozytywnie wpływając na naturalne procesy hydrologiczne i zwiększające siedliskowe zróżnicowanie rzeki.

Obszar jest wykorzystywany rekreacyjnie i turystycznie. Gmina Dobre Miasto wyznaczyła szlaki rowerowe, krzyżujące się w oddz. 551. Na sieć szlaków składają się:

- szlak czerwony Smolany-Międzylesie;
- szlak niebieski od Dobrego Miasta, odginający się następnie ku północy w kierunku Wichrowa;
- szlak zielony tworzący pętlę leśną w granicach obszaru; doprowadzający m.in. nad jezioro Gilgajny.

Nad jeziorem Gilgajny oraz nad zbiornikiem Babcia zorganizowana jest infrastruktura rekreacyjna (wiaty, pomosty, ławeczki, miejsca ogniskowe); akweny te są udostępnione do wędkowania. Nie zaobserwowano negatywnego oddziaływania tych form turystyki i rekreacji na cele ochrony obszaru i wydaje się, że mogą one być kontynuowane z pożytkiem dla pozycji obszaru w świadomości społecznej. Negatywnie na torfowiska i jeziora dystroficzne oddziałuje natomiast nielegalne wędkowanie; prowadzi ono także do wydeptywania ścieżek na ple mszarnym i zaśmiecenia torfowisk, a próby zanęcania powodują eutrofizację jeziorek.

Droga gruntowa, biegnąca z Dobrego Miasta przez obszar Natura 2000 do Kochanówki jest publiczną drogą powiatową 1418N. Zorganizowany przy niej parking umożliwia dojście nad jez. Gilgajny. Droga gruntowa z Kochanówki do Międzyzlesia, przecinająca wschodnią część obszaru, jest drogą gminną gmin Dobre Miasto i Lidzbark Warmiński. Ruch samochodowy na tych drogach jest niewielki i ogranicza się do lokalnych mieszkańców. Zaleca się utrzymanie tych dróg w obecnej postaci – z zachowaniem obecnej szerokości i nawierzchni żwirowej; ich ewentualna przebudowa na asfaltowe lub poszerzenie spowodowałyby wzrost ruchu i byłyby zagrożeniem dla obszaru Natura 2000.

4.2. Jakość i znaczenie

W PLH280046 zinventaryzowano 8 siedlisk przyrodniczych (7 jako przedmiot ochrony) z załącznika I Dyrektywy siedliskowej oraz 8 gatunków z załącznika II.

Obszar Swajnie to obszar obejmujący swym zasięgiem tereny leśne z istotnym udziałem grądu subkontynentalnego (9170-2) i niewielkim grądu zboczowego (9170-3) na wyniesieniach morenowych, oraz z podmokłymi zbiorowiskami leśnymi: sosnowy bór bagienny (91D0-2), borealna świerczyna bagienna (91D0-5), niżowy łęg jesionowo-olszynowy (91E0-3), źródłiskowe lasy olszowe na niżu (91E0-4).

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)

Siedlisko zajmuje 104,31 ha, co pokrywa 8,76% powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Na ocenę tą wpływ miało występowanie szerokiego spektrum grądów w różnym stanie zachowania, w tym dobrze wykształconych. Oceniono, że właściwa jest charakterystyczna kombinacja florystyczna runa, gatunki dominujące w poszczególnych warstwach, a także liczba wstępujących w drzewostanie gatunków właściwych dla dojrzałego drzewostanu grądu, naturalne odnowienia, struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu. Ponadto na ocenę tę złożył się także fakt, że za właściwy uznano udział takich gatunków jak grab, klon i lipa.

91D0 Bory i lasy bagienne

Siedlisko zajmuje 80,31 ha, co pokrywa 6,77 % powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Na ocenę tę wpływ miało dobre zachowanie i dobre uwodnienie większości płatów siedliska. Występują tam liczne płaty z młodym drzewostanem sosnowym lub brzozowym, choć jest także płat z drzewostanem sosnowym > 200 lat. Stan zachowania siedliska w obszarze oceniono jako dobry (B), głównie ze względu na właściwą charakterystyczną kombinację florystyczną runa, występujące gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy, właściwe uwodnienie, a także występowanie mchów torfowców i charakterystycznych krzewinek. O dobrym stanie zachowania omawianego siedliska decyduje także wiek drzewostanu (obecność starodrzewu), naturalne odnowienia oraz właściwa struktura pionowa i przestrzenna roślinności.

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

Siedlisko zajmuje 84,04 ha, co pokrywa 7% powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako doskonały (A). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B. Oznacza to, że siedlisko to cechuje się właściwą charakterystyczną kombinacją florystyczną runa, za właściwe uznano gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy. Ponadto na ocenę tę złożył się fakt naturalności koryta rzecznego, właściwego uwodnienia siedliska, braku gatunków obcych geograficznie w drzewostanie i podroście, właściwa struktura pionowa i przestrzenna roślinności, naturalne odnowienia oraz brak inwazyjnych gatunków obcych w podszycie i runie.

Wśród siedlisk nieleśnych w obszarze występują starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion (3150), naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne (3160), a także torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (7110) oraz torfowiska przejściowe i trzęsawiska (7140).

Wymienione siedliska podmokłe znajdują się w miejscami szerokiej dolinie rzeki Kirsny, wokół kilku zbiorników wodnych w zagłębieniach terenu.

Z innych zbiorowisk roślinnych interesujące, choć powierzchniowo nieistotne, są bogate florystycznie murawy bliźniczkowe (6230). Siedlisko to otrzymało ocenę D w zakresie jego reprezentatywności*.

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion

Siedlisko ma powierzchnię 13,65 ha, co stanowi 1,32 % powierzchni obszaru Natura 2000. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B. O ocenie tej zdecydowały właściwe parametry fizykochemiczne wody, w tym właściwa barwa, odczyn oraz przewodnictwo wody. Ponadto za właściwe wskazano takie elementy struktury jak występowanie fitoplanktonu, brak gatunków inwazyjnych i obcych. Niezadowalające były takie wskaźniki jak: charakterystyczna kombinacja zbiorowisk oraz przezroczystość wody. Spośród występujących w obszarze zbiorników kwalifikujących się do tego typu siedliska oceniono, że Jeziora Gilgajny i Makulin są zbiornikami o słabo rozwiniętej strefie szuwarowej i skąpej roślinności wodnej, gdzie obserwowana jest presja ze strony wędkarstwa i rekreacji na poziomie nieszkodliwym dla wskazanych akwenów. Natomiast Jezioro Swajnie oceniono jako silnie

zarastające, okolone bardzo szeroką strefą szuwarową oraz trudno dostępne.

7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 7110

Siedlisko o powierzchni 1,06 ha stanowi 0,1 % powierzchni obszaru Natura 2000 Swajnie i zinventaryzowany został tylko jeden płat tego siedliska z wyraźną kopułą. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B. O ocenie tej zdecydowały właściwe (FV) uwodnienie oraz struktura powierzchni. Na ocenę tę złożyło się także występowanie gatunków charakterystycznych, właściwe pokrycie i struktura gatunkowa torfowców oraz brak obcych gatunków inwazyjnych, rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych oraz krzewów i drzew.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska

Siedlisko o powierzchni 12,47 ha stanowi 1,05 % powierzchni obszaru. Względna powierzchnia tego siedliska została oceniona na ocenę C, tj. stanowi ono 0-2% powierzchni całkowitej występowania tego siedliska w Polsce. Jego stopień reprezentatywności został określony jako dobry (B). Stan zachowania określający zachowanie struktury i funkcji siedliska opisano oceną B. O ocenie tej zdecydowały właściwe (FV) uwodnienie oraz brak procesów pozyskiwania torfu. Właściwy jest także skład gatunkowy, dominacja gatunków oraz pokrycie i struktura gatunkowa torfowców. Na ocenę tę złożył się także brak obcych gatunków inwazyjnych, rodzimych gatunków ekspansywnych roślin zielnych oraz krzewów i podrostu drzew.

Źródłem na podstawie którego wyliczono powierzchnie występujących na tym obszarze siedlisk przyrodniczych z I Załącznika Dyrektywy siedliskowej oraz oceniono ich parametry była Inwentaryzacja terenowa prowadzona w sezonie letnim 2011 r. (Jolanta Kujawa-Pawlaczyk, Paweł Pawlaczyk) w ramach opracowania Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Swajnie.

Śródleśne zbiorniki wodne, zarówno naturalne jeziora jak i zbiorniki okresowe oraz niewielkie strumienie i rowy stanowią ważne siedlisko dla bezkręgowców wodnych, głównie owadów.

Ponadto w rzece Kirsna siedliska swoje znajdują takie gatunki jak wydra *Lutra lutra*, bóbr europejski *Castor fiber*, minóg strumieniowy *Lampetra planeri*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, nielicznie występuje także skójką gruboskorupowa *Unio crassus*. Ponadto na łąkach w dolinie rzeki stwierdzono motyla czerwończyka nieparka *Lycaena dispar*. Stwierdzono także kumaka nizinnego *Bombina bombina*. W pobliżu zbiornika wodnego Swajnie, na mszarze pływającym na obrzeżu zarastającego jeziora stwierdzono obecność mchu - sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus* (*Hamatocaulis vernicosus*).

1337 bóbr europejski *Castor fiber*

Populacja bobra w obszarze stanowi mniej niż 2% krajowej populacji (C).

Stan zachowania gatunku jest dobry (B) (stopień zachowania cech siedliska gatunku II – elementy dobrze zachowane).

Izolacja posiada ocenę C, tzn. populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania.

Ocena ogólna jest znacząca (C).

Wielkość populacji w przedziale 25 – 41 osobników w obszarze Natura 2000 oszacowano na podstawie jakości danych P, biorąc pod uwagę wielkość obszaru i jakość siedlisk. Zidentyfikowano długość cieków oraz długość linii brzegowej zbiorników wodnych. Wykorzystano do tego mapę podziału hydrograficznego Polski oraz dokumentację planu zadań ochronnych. W odniesieniu do zidentyfikowanych cieków w obszarze Natura 2000 przyjęto wartość zagęszczenia bobra: min. 1 osobnika/km i max. 1,7 os./km, natomiast dla jezior przyjęto współczynniki zagęszczenia: 2,4 – 4 os/km (zbiorniki o powierzchni < 8 ha, o dobrej zasobności linii brzegowej).

1355 Wydra *Lutra lutra*

Populacja wydry w obszarze stanowi mniej niż 2% krajowej populacji (C).

Stan zachowania gatunku jest dobry (B) (stopień zachowania cech siedliska gatunku II – elementy dobrze zachowane).

Izolacja posiada ocenę C, tzn. populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna jest znacząca (C).

Wielkość populacji wydry mieszczącej się w przedziale 4 – 8 osobników oszacowano na podstawie jakości

danych P. Wykorzystano do tego długość cieków i linii brzegowej 3 zbiorników wodnych oraz wartości z przedziału 0,2 – 0,4 osobnika/km (z powodu zasobnych siedlisk).

1096 Minóg strumieniowy *Lampetra planeri* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja osiadła, nie nadano jednak gatunkowi kategorii liczebności ze względu na brak danych.

Zachowanie: ocena B, w tym: siedlisko w dobrym stanie. Możliwe osiągnięcie właściwego stanu ochrony pod warunkiem zachowania naturalnego charakteru rzeki Kirsna i nie ingerowania w nią

Izolacja: ocena C.

1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja osiadła, nie nadano jednak gatunkowi kategorii liczebności ze względu na brak danych.

Zachowanie: ocena B, w tym: siedlisko w dobrym stanie. Możliwe osiągnięcie właściwego stanu ochrony pod warunkiem zachowania naturalnego charakteru rzeki Kirsna i nie ingerowania w nią

Izolacja: ocena C.

1032 Skójka gruboskorupowa *Unio crassus* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja osiadła, nie nadano jednak gatunkowi kategorii liczebności ze względu na brak danych.

Zachowanie: ocena C, w tym: siedlisko w dobrym stanie. Możliwe osiągnięcie właściwego stanu ochrony pod warunkiem zachowania naturalnego charakteru rzeki Kirsna i nie ingerowania w nią

Izolacja: ocena C.

1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar* – ocena ogólna B, w tym:

Populacja osiadła, nie nadano jednak gatunkowi kategorii liczebności ze względu na brak danych.

Zachowanie: ocena B, w tym: siedlisko w dobrym stanie. Możliwe osiągnięcie właściwego stanu ochrony pod warunkiem rozpoznania ewentualnych zagrożeń i może wymagać zaprojektowania dodatkowych zabiegów ochrony czynnej

Izolacja: ocena C.

1188 Kumak nizinny *Bombina bombina* – ocena ogólna C, w tym:

Populacja wydająca potomstwo, nie nadano jednak gatunkowi kategorii liczebności ze względu na brak danych.

Zachowanie: ocena B, w tym: siedlisko w dobrym stanie. Możliwe osiągnięcie właściwego stanu ochrony pod warunkiem rozpoznania ewentualnych zagrożeń

Izolacja: ocena C.

1396 Sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus* – ocena ogólna B, w tym:

populacja licząca minimum 1000 osobników

Zachowanie: ocena A, w tym siedlisko znane, utrzymujące się. Możliwe osiągnięcie właściwego stanu ochrony pod warunkiem rozpoznania ewentualnych zagrożeń

Izolacja: ocena C.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	K02.03		i
H	I01		i
H	K01.03		b
H	F02.03		i
H	K02.01		i
L	B02		b

Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1. Kujawa-Pawlaczyk. J. Pawlaczyk. P. 2011. Projekt Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Swajnie PLH280046. Olsztyn. Msc.; 2. Przybycin M. in. 2015. Inwentaryzacja stanowisk bobra europejskiego Castor fiber na obszarze Polski. Etap II: wykonanie inwentaryzacji stanowisk bobra na terenie Polski, z wyłączeniem województwa dolnośląskiego. Raport końcowy. EMPEKO. Poznań; 3. PGW Wody Polskie. 2021. 3. Janowski P., Kleinschmidt L., Bujak Ł., Kiczyńska A. 2019. Ekspertyza dla obszaru Natura 2000 Swajnie PLH280046 – uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu i stanie ochrony kumaka nizinnego Bombina orientalis. Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska, Warszawa. Msc. (NFOŚ 2019) 4. Dokumentacja techniczna Mapa Podziału Hydrograficznego Polski w skali 1:10000. RZGW Białystok.

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL04	100.0				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL04	Doliny Dolnej Łyny	-	100.0

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

[Powrót](#)

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Olsztynie
Adres:	Polska Dworcowa 60 10-437 Olsztyn
Adres e-mail:	sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☒	Nie, ale jest w przygotowaniu
☐	Nie

6.3. Środki ochrony (opcjonalne)

1. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - utrzymanie jeziora Swajnie w stanie naturalnym2. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Utrzymanie jeziorok dystroficznych w stanie naturalnym3. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Utrzymanie torfowisk w stanie naturalnym4. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Utrzymanie torfowisk w stanie naturalnym5. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Poszerzenie sieci powierzchni referencyjnych w lasach obszaru6. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Odtworzenie zasobów martwego drewna7. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Pozostawianie starych drzew na kolejne pokolenie drzewostanu8. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Ochrona różnorodności florystycznej związanej z siedliskiem 9170 - Grąd środkowoeuropejski 9. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Ochrona różnorodności florystycznej związanej z siedliskiem 9170 - Grąd środkowoeuropejski 10. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania -Utrzymanie wyłączenia drzewostanów z użytkowania11. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania -Poszerzenie sieci powierzchni referencyjnych w lasach obszaru12. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Zachowanie warunków wodnych13 Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Tolerowanie obecności bobra i powodowanych przez niego przekształceń w lasach14. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Zachowanie siedliska w stanie naturalnym15. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Zachowanie siedliska w stanie naturalnym16. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Zachowanie siedliska w stanie naturalnym17. Działania związane z utrzymaniem lub modyfikacją metod gospodarowania - Zachowanie siedliska w stanie naturalnym18 Monitoring struktury i funkcji siedliska wg metodyki PMS GIOŚ - Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne - Jez. Gilgajny, Makulin, Swajnie19. Monitoring struktury i funkcji siedliska wg metodyki PMS GIOŚ- Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne - Wszystkie jeziora w obszarze20. Monitoring powierzchni siedliska na podstawie fotomapy - Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne - Wszystkie jeziora w obszarze21. Monitoring struktury i funkcji siedliska wg metodyki PMS GIOŚ - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) 362 b – tylko jedno stanowisko w obszarze !22 Monitoring powierzchni siedliska na podstawie kartowania terenowego GPS - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea) - wszystkie płyty w obszarze23. Monitoring powierzchni siedliska na podstawie danych taksacyjnych planu urządzenia lasu, uwzględnić pomiar martwego drewna - Grąd środkowoeuropejski Wszystkie drzewostany siedliska w obszarze24. Monitoring powierzchni siedliska na podstawie danych taksacyjnych planu urządzenia lasu, uwzględnić pomiar martwego drewna - Bory i lasy bagienne Wszystkie drzewostany siedliska w obszarze25. Monitoring struktury i funkcji siedliska wg metodyki PMS GIOŚ - Bory i lasy bagienneLosowo wybrane stanowiska26. Monitoring powierzchni siedliska na podstawie danych

taksacyjnych planu urządzenia lasu, uwzględnić pomiar martwego drewna - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Wszystkie drzewostany siedliska w obszarze27. Działania związane z uzupełnieniem wiedzy o gatunku - Pogłębienie rozpoznania warunków siedliska - Sierpowiec błyszczący – Hamatocaulis vernicosus Stanowisko gatunku nad jez. Swajnie28. Działania związane z uzupełnieniem wiedzy o gatunku Rozpoznanie populacji - wydra – Lutra lutra rzeka Kirsna na całej długości w obszarze29. Działania związane z uzupełnieniem wiedzy o gatunku Rozpoznanie populacji - minóg strumieniowy – Lampetra planeri - rzeka Kirsna na całej długości w obszarze30. Działania związane z uzupełnieniem wiedzy o gatunku Rozpoznanie populacji - głowacz białopłetwy – Cottus gobio - rzeka Kirsna na całej długości w obszarze31. Działania związane z uzupełnieniem wiedzy o gatunku Rozpoznanie populacji - skójka gruboskorupowa – Unio crassus rzeka Kirsna na całej długości w obszarze32. Działania związane z uzupełnieniem wiedzy o gatunku Rozpoznanie występowania, populacji i siedliska - czerwoczyk nieparek – Lycaena disparŁąki, ich pozostałości i bagna połąkowe

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH280046

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☒ Tak ☐ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)